

PETRU REZUȘ LA CENTENARUL NAȘTERII (1913–2013)

ELENA PASCANIUC

Petru Rezuș – 100 Jahre seit seiner Geburt (1913–2013)

(Zusammenfassung)*

Der Priester und Universitätsprofessor Petru Rezuș, geb. am 22. Juni 1913 in Radautz, besuchte die Kurse der Fakultät für Theologie – damals eine der höchstbewerteten rumänischen Institutionen – und gleichzeitig die Kurse der Fakultät für Philologie an der Universität Czernowitz. Die vorliegende Studie präsentiert die Umstände, unter denen der junge Radautzer Theologe, der sich einen universitären Laufbahn wünschte, die Bukowina 1938 verliess. Im September desselben Jahres wurde er zum Professor an dem Lehrstuhl für Dogmatische und Apologetische Theologie der Theologischen Akademie in Caransebeș genannt. Mehr als eine Jahrzehnt später kam er in die Bukowina wieder, um Theologie an der nach Suczeawa „geflüchteten“ Theologiefakultät zu unterrichten. 1949 zog er nach Bukarest um, wo er bis 1974 an der dortigen Theologiefakultät als Professor und auch als Schiftsteller (theologische Studien, Artikel und Bücher) tätig war. Nach seiner Pensionierung beschäftigte sich Petru Rezuș mit der Literatur. Er veröffentlichte 5 Gedichtbände und einige Volksliederbände. Er übersetzte alle *Sonetten* von Shakespeare (1992), schrieb auch Kindergeschichten, Romane und ein Buch über die Geschichte der Stadt Radautz. Er starb am 7. Mai 1995 in Bukarest.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Bukowina, Radautz, Petru Rezuș, Theologiefakultät, Universität Czernowitz, Theologische Akademie Caransebeș, Bukarester Universität, Dichter, Prosaschriftsteller, Folklorist, Memoirenschreiber.

Părintele profesor universitar Petru Rezuș s-a născut în 22 iunie 1913, la Rădăuți, în familia cu patru copii (Cristofor – a studiat la Academia Militară și a fost ofițer de carieră; Petru – viitorul teolog și profesor universitar; Gheorghe – a urmat o școală silvică, devenind tehnician forestier; Ana) a lui Alexiu și Domnica Rezuș, părinți care s-au străduit să le dea copiilor lor o educație superioară și de la care Petru „a moștenit o făptură plăcută și o noblețe înnăscută, care te cucerea de la

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

prima vedere. Vorbea potolit, fără gesturi primare, și nu putea jigăni sau refuza pe cineva”¹.

Petru Rezuș a urmat școala primară în Rădăuți, între anii 1920 și 1924, apoi a frecventat, „foarte reg[ulat]”², cele șapte clase gimnaziale ale Liceului de băieți „Eudoxiu Hurmuzachi” din același oraș, în perioada 1924–1931.

Viitorul profesor teolog și-a început pregătirea de specialitate la Facultatea de Teologie – una dintre cele mai titrate instituții de învățământ românesc la acea dată – și, în paralel, la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Cernăuți (1931–1935). Licența în teologie a obținut-o în 1935, cu calificativul „Distincție”. Ulterior, a urmat un curs universitar de limbă engleză, cu prof. dr. Irina Balmoș. În 1935, fiind încă student teolog, a fost ales și președinte al societății studențești „Academia ortodoxă”. La Facultatea de Litere, îndrumător pentru teza de licență, susținută în 1937, i-a fost profesorul Leca Morariu. Rememorând acele vremuri, Petru Rezuș nota: „Teza de licență la Leca Morariu a fost cea mai grea. Eram în Cernăuți. Am colindat totul, apoi am mers pe drumurile lui «fugare» acasă, prin orașul Siret și am aflat știri interesante de la prof. Nicodim Ițcuș. Au urmat anii de întoarcere la Cernăuți, plecarea în Transilvania, trecerea prin „Poiana Cucului” în Muntenia, Giurgiu, teatrul, Viena. Le-am descris pe larg în teza de licență, apoi am ținut-o până în acest an, premergător lui 1989, când am prezentat manuscrisul întreg Editurii Ion Creangă, sub titlul *O copilărie nepereche*”³.

Educația teologică Petru Rezuș și-a desăvârșit-o prin doctoratul în teologie, obținut *magna cum laudae* la Universitatea din Cernăuți, în 12 aprilie 1937⁴, sub îndrumarea profesorului de dogmatică Vasile Loichița. Teza de doctorat, *Dezvoltarea*

¹ Pr. dr. Gh. I. Drăgulin, *Părintele Petru Rezuș, un apologet de seamă*, în „Ziarul Lumina”, joi, 31 martie 2011, accesat la adresa: <http://ziarullumina.ro/documentar/parintele-petru-rezusun-apologet-de-seama> (23.05.2014).

² Cf. *Matricola elevilor publici* a Liceului de băieți „Eudoxiu Hurmuzachi”, anul școlar 1930/1931, vol. II, clasa a VII-a, nr. inv. 14.

³ Fragment dintr-o scrisoare din data de 27 aprilie 1988, București, adresată lui Artur Silvestri, publicată de acesta în: Artur Silvestri, *Vremea seniorilor*, vol. I, *Scrisori de altădată de la ierarhi și cărturari bisericești (1984–1989)*, București, Carpathia Press, 2004, p. 97. Volumul a fost accesat la adresa: <http://archive.org/stream/ArturSilvestri-VremeaSeniorilorVol.I> 21.05.2014).

⁴ Autorii articolelor și profilelor critice dedicate, de-a lungul timpului, teologului și scriitorului Petru Rezuș și publicate în dicționare sau în diverse reviste, menționează ani diferiți (1936, 1937, 1938) de susținere a doctoratului. În lipsa documentului original, am optat pentru anul 1937, an care este indicat de majoritatea autorilor. Vezi: Marian Popa, *Dicționar de literatură română contemporană*, ediția a II-a, București, Editura Albatros, 1977, p. 474; Emil Satco, Ioan Pânzar, *Dicționar de literatură. Bucovina*, Suceava, 1993, p. 192–194; *Dicționarul general al literaturii române*, Literele P/R, vol. III, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006, p. 628; Iordan Dăcu, *Dicționarul etnologilor români*, ediția a III-a, revăzută și mult adăugită, București, Editura Saeculum I. O., 2006, p. 764; Pr. prof. univ. dr. Gheorghe I. Drăgulin, *Părintele Petru Rezuș, un apologet de seamă*, în Ziarul Lumina, 31 martie 2011, ediție electronică accesată la adresa: <http://ziarullumina.ro/documentar/parintele-petru-rezusun-apologet-de-seama>, (23.05.2014) 10; Pr. dr. Nicolae Cojocaru, *Preotul profesor Petru Rezuș, teolog și scriitor*, în „Lumina de duminică”, 8 decembrie 2013, ediție electronică accesată la adresa: <http://ziarullumina.ro/biografii-luminoase/preot>

*dogmatică*⁵, a fost tipărită un an mai târziu. Atât în timpul pregătirii doctoratului, cât și după aceea, a urmat stagii de pregătire la universitățile romano-catolice și protestante din Strasbourg, Oxford, Cambridge și Viena (septembrie 1935 – aprilie 1937; aprilie 1937 – septembrie 1938, din nou la Strasbourg), pentru specializările psihologie, filozofie, teologia fundamentală și dogmatică, beneficiind de burse de studiu⁶.

În ciuda faptului că-și dorea o carieră universitară, iar pregătirea foarte serioasă l-ar fi recomandat pentru învățământul universitar încă de la revenirea în țară, în loc să fie numit profesor, Petru Rezuș a fost hirotonit preot de mitropolitul Visarion Puiu, la 9 aprilie 1938, iar la 1 august 1938 a fost numit preot paroh la Storojineț⁷. În studiul evocator *Preotul Petru Rezuș (1913–1995). O sută de ani de la naștere*, prin care Lucian Zenoviu Bot își propune (subtextual) să înlăture „impresia ambiguă, de fragmentare”⁸ pe care o identifică – pe bună dreptate –, în studiile anterioare dedicate lui Petru Rezuș, autorul reușește să clarifice mai multe date, întâlniri și evenimente din viața preotului și profesorului bucovinean. Lucian Zenoviu Bot prezintă și împrejurările în care tânărul teolog rădăuțean, aspirant la o catedră universitară, alege să părăsească Bucovina, în 1938: „Misiunea la care a fost chemat Rezuș nu era tocmai ușoară, întrucât Storojinețul se transformase, la acea vreme, într-un centru al mișcării legionare. Nu surprinde că, nemulțumit de parohie și de situația tensionată pe care a trebuit să o gestioneze aici, dar și pentru că își dorea o profesie academică, Petru Rezuș a hotărât să părăsească Bucovina în toamna anului 1938”⁹. S-a bucurat atunci de sprijinul profesorului Vasile Loichița, la a cărui recomandare a fost acceptat, la 13 septembrie 1938, ca profesor suplinitor la Catedra de Teologie dogmatică și Apologetică a Academiei Teologice din Caransebeș, unde a devenit profesor definitiv în 1 decembrie 1944¹⁰.

În deceniul petrecut la Caransebeș, activitatea din învățământul superior a fost completată de o bogată activitate de cercetare teologică și de publicistică. Petru Rezuș a tipărit, între 1939 și 1947, numeroase studii, articole și cărți¹¹ apreciate și

⁵ Petru Rezuș, *Dezvoltarea dogmatică*, Cernăuți, Institutul de Arte grafice „Glasul Bucovinei”, 1938, 143 p.

⁶ Burse obținute din partea Fondului Religionar al Mitropoliei Bucovinei, care avea prevăzut în Regulamentul de funcționare întreținerea școlilor teologice, a celor confesionale, acordarea de burse pentru elevii și studenții nevoiași. Vezi și: Sorin Toader Clipa, *Fondul bisericesc al Bucovinei și lichidarea lui (1948–1949)*, Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare”, 2006, p. 32, 52.

⁷ Lucian Zenoviu Bot, *Preotul Petru Rezuș (1913–1995) O sută de ani de la naștere*, în „Altarul Banatului”. Revista Arhiepiscopiei Timișoarei, Arhiepiscopiei Aradului, Episcopiei Caransebeșului, anul XXIV (LXIII), serie nouă, nr. 10–12, octombrie – decembrie 2013, p. 93.

⁸ *Ibidem*, p. 92.

⁹ *Ibidem*, p. 93–94.

¹⁰ *Ibidem*, nota 15, p. 94.

¹¹ Cele mai importante lucrări: *Tradiția dogmatică și ortodoxă*, Caransebeș, 1939; *Aspecte soteriologice*, Caransebeș, 1939; *Aghiologia ortodoxă*, Caransebeș, 1940; *Despre Duhul Sfânt*, Sibiu, 1941; *Curs de Teologie Fundamentală*, Caransebeș, 1942; *Axiologia Teologiei Fundamentale*, Caransebeș, 1943; *Știința mărturisitoare de Dumnezeu*, Caransebeș, 1944; *Argumente microfizice pentru dovedirea existenței personale a lui Dumnezeu*, Caransebeș, 1944; *Problematika Teologiei Fundamentale*, Caransebeș, 1943; *Introducere în Teologia Dogmatică*, Caransebeș, 1946; *Teologia ortodoxă contem.*

în perioada actuală drept importante scrieri cu conținut teologic, „cu o solidă fundamentare bibliografică”, care „inspiră cititorului o stare de bucurie și pace lăuntrică”¹². Într-un studiu din 1991, ce prefigura o istorie a teologiei ortodoxe române, preotul profesor Gh. I. Drăguliu face observația că, în lucrările sale, teologul Petru Rezuș transpune ceva din „spiritul clasic al școlii teologice cernăuțene, după care superioritatea poziției ortodoxe reiese mai mult din afirmațiile cercetătorilor decât din realitățile organice și spirituale pe care le prezintă”¹³. Atât cărțile și studiile, cât și cursurile profesorului teolog Petru Rezuș au fost apreciate în epocă, dar și în prezent, pentru ineditul problematicii analizate, a clarității expunerii, pentru subtilitatea și eleganța exprimării. Profesorul Rezuș are meritul de a fi tipărit primul curs de *Teologie fundamentală* (1942) și primul manual de aghiologie (1940), ulterior publicând studii importante de bizantinologie, istoria dogmelor religioase și morală.

Din 1940, Petru Rezuș a fost, pentru scurt timp și profesor în învățământul secundar, a predat limba latină la Liceul „Traian Doda” (1940–1942). Anul 1943 înseamnă și alte angajamente: profesor suplinitor la Școala de cântăreți a eparhiei, bibliotecar al Academiei teologice, iconom stavrofor¹⁴.

Un an mai târziu, din ianuarie 1944, este redactorul-șef al primei serii a revistei teologice „«Altarul Banatului». Revistă de zidire sufletească și de știință teologică a eparhiei Caransebeșului”¹⁵, publicație ctitorită de episcopul Veniamin Nistor al Caransebeșului. Revista, cu o ținută grafică de excepție și cu o apariție de șase numere pe an, publica atât studii de teologie, cât și articole de popularizare. Publicația se dorea a fi „emblema teologiei caransebeșene”, astfel că majoritatea studiilor, a articolelor, a medalioanelor biografice, a comentariilor, a recenziilor și a notelor bibliografice erau publicate de către profesorii de la Academia teologică din Caransebeș, altele de către clerici din aparatul administrativ eparhial, de preoți simpli sau de intelectuali bănațeni laici¹⁶. În primele numere ale periodicului, Rezuș a publicat două articole critice, „de atitudine” împotriva cărții lui Lucian Blaga, *Religie și Spirit*¹⁷, articole care au provocat o polemică destul de dură cu scriitorul, încheiată printr-un proces de calomnie intentat de Blaga tânărului, pe atunci, teolog. Episodul, ca și amintirea lui Rezuș despre acesta, sunt relatate pe larg de Lucian Zenoviu Bot în studiul său evocator.

¹² Dumitru Abrudan, *Pr. prof. univ. dr. Petru Rezuș – la centenarul nașterii*, în «Altarul Banatului». Revista Arhiepiscopiei Timișoarei, Arhiepiscopiei Aradului, Caransebeșului, anul XXIV (LXIII), serie nouă, nr. 10–12, octombrie – decembrie 2013, p. 46.

¹³ Gheorghe I. Draguliu, *Teologi români de seamă din prima jumătate a veacului al XX-lea*, în „Studii teologice”, seria a II-a, anul XLIII, nr. 4, iulie – august 1991, pag. 64–83. Accesat în data de 29 mai, orele 13, la adresa electronică: http://ortodoxie.trei.ro/istoric/form_pop_rom/8g_teologi_romani_de_seama_din_prima_jumatate_a_veacului_al_xx-lea.html.

¹⁴ Lucian Zenoviu Bot, *art. cit.*, p. 95.

¹⁵ Despre evoluția revistei pe parcursul celor trei serii ale sale, vezi: Florin Dobrei, *Revista teologică „Altarul (Mitropolia) Banatului” (1944–1947; 1951–2011) – repere monografice*, Cluj-Napoca – Timișoara, Editura Învierea a Mitropoliei Banatului, 2013, 719 p.

¹⁶ <http://mitropolia-banatului.ro/istoricul-revistei-altarul-banatului/%E2%80%9D/>. Accesat 29.05.2014.

¹⁷ Lucian

Revista „Altarul Banatului” (prima serie) și-a încetat apariția în 1947.

În același an și părintele profesor Rezuș pleacă din Caransebeș, fiind solicitat să predea Dogmatica – „printr-o fericită conjunctură a destinului”, cum remarcă Lucian Zenoviu Bot în studiul citat –, la Facultatea de Teologie a Universității din Cernăuți, aflată în refugiu la Suceava. Aici a funcționat ca profesor și prodecan până la desființarea de către regimul comunist a acestei instituții emblematică pentru Bucovina, la 2 decembrie 1948.

Petru Rezuș a fost încadrat, din 1949, profesor la aceeași specialitate, în cadrul Facultății de Teologie din București (pe atunci, Institutul Teologic Universitar) și numit director de studii al acestei instituții (1949–1953). Vreme de încă un sfert de veac s-a dedicat slujirii la catedră.

A contribuit și la înființarea revistei „Ortodoxia”, unde a fost redactor, în aceeași calitate sprijinind și periodicul „Studii teologice”. A continuat să scrie lucrări de specialitate și să publice în foarte mult reviste. A colaborat cu studii, articole de istorie, predici, cronici, recenzii în „Revista Teologică” din Sibiu, la revistele centrale bisericești și ale mitropoliilor. De asemenea, a colaborat și la Calendarul „Credința” (Detroit, SUA) și la „Vestitorul canadian” (Ontario, Canada)¹⁸.

Ca recunoaștere a rolului său în dezvoltarea Bisericii Ortodoxe Române și a relațiilor ei cu celelalte biserici europene, în anul 1972 părintele Petru Rezuș a făcut parte din delegația Bisericii Ortodoxe Române, formată din Patriarhul Justinian, Mitropolitul Nicolae al Banatului și episcopul-vicar Antonie Ploieșteanu, care a întreprins o vizită în Belgia, fiind primită și de regele Baudoin al Belgiei¹⁹.

Petru Rezuș s-a pensionat la 61 de ani, în 1974, iar autorii articolelor care i-au fost dedicate în 2013, la centenarul nașterii, în revista „Altarul Banatului”, pe care acesta a condus-o ca redactor-șef în primii trei ani de existență, remarcă faptul că retragerea sa din învățământ a fost ca „urmare a unor presiuni exercitate asupra lui”, profesorul renunțând „la orice contact cu mediul academic teologic bucureștean”.

În ciuda acestui lucru, generații de teologi la a căror formare profesională și spirituală a contribuit profesorul îl evocă cu recunoștință; și merită amintit aici că, la rândul lui, Petru Rezuș se mândrea cu studenții și doctoranzii pe care îi avusese: „Ca profesor la școlile ecleziastice, i-am avut elevi pe scriitorul meu iubit Petru Vintilă și pe Mitropolitul Nicolae Corneanu al Banatului, ca profesor universitar i-am avut studenți și doctoranzi pe Dan Zamfirescu, Virgil Cândea, Alexandru Dușu, Antonie Plămădeală, Nestor Vornicescu, Ștefan Pârnu, Mihai Vlasie și pe mulți alții”²⁰.

¹⁸ A mai publicat articole în: „Candela”, „Credința”, „Foaia Diecezană”, „Biserica Ortodoxă Română”, „Studii Teologice”, „Ortodoxia”, „Glasul Bisericii”, „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, „Mitropolia Olteniei”, „Mitropolia Banatului” etc.

¹⁹ <http://ziarullumina.ro/memoria-bisericii/mai-1972-vizita-patriarhului-justinian-belgia>. Accesat în data de 28.05.2014.

²⁰ Scrisoarea

După încheierea activității didactice, Petru Rezuș s-a avântat, din nou, pe terenul literaturii, după treizeci de ani de la debutul lui literar, petrecut în anii studenției.

A debutat în 1935, publicând în „Almanahul literar-cultural” al Societății studenților în teologie „Academia ortodoxă” de la Universitatea „Regele Ferdinand I” din Cernăuți. Zece ani mai târziu, el publică, într-o altă revistă cernăuțeană, „Revista Bucovinei”, proză și versuri. Colaborarea lui Petru Rezuș la periodicul „Revista Bucovinei” începe când această revistă era deja „în pribegie”, fiind tipărită la Timișoara din aprilie 1944 până la momentul încetării apariției. Rezuș publică în nr. 5, din mai 1944, *Bejenirea Rădăușului*²¹, un fragment din romanul *Târg bucovinean*, rămas în manuscris; îi mai apar poezia *Spre altă lume*²² și articolele *Mormintele voievodale din Bucovina*²³ și *Drumuri rădăușene*²⁴. E curios, însă, că mult mai târziu, Rezuș afirma²⁵ că debutul său, ca poet cel puțin, a avut loc în „Națiunea”, revista condusă de G. Călinescu, cu poezia *Astral*. Apropierea și admirația față de renumitul profesor și critic literar, care „fascina ca un șarpe”, și la prelegerile căruia participa, lăsându-se sedus de „deducțiile superbe, cuvintele (ce) se-ncătușau de la sine”, e posibil să-l fi determinat pe Rezuș să-și considere poezia apreciată de acesta, drept adevăratul debut.

Poetul Petru Rezuș și-a pus semnătura pe primul din cele cinci volume de versuri, *Poeme*²⁶, la șaiszeci de ani, după ce „s-a cheltuit generos pe varii fronturi, iscând controverse”²⁷. Cu o poezie elegiacă, de factură clasică, poetul – „rapsod care cântă în asfințit” (*O, nu căuta*), este un însingurat plecat în căutarea „țării de vis”: „Până la marginea cuvintelor am ajuns/și n-aud chemări de afară./Supus neîmplinirii, drumul ascuns/a trecut pe lângă o primăvară//de cântec. Nu văd înainte/nicio țară de vis și mă întorc înapoi./Numai exilul total în cuvinte/e singura cale spre cântece noi” (*Exil*). Cu un aer de „om vechi” – remarca George Muntean –, el împărtășește cititorului ultima dorință: „Vreau lumea să fie, după amurgu-mi, senină”. Alcătuindu-i profilul critic în antologia dedicată poezilor bucovineni, criticul timișorean Adrian Dinu Rachieru scrie: „Gândită sub zodia seninătății, poezia lui Petru Rezuș, onorabilă pe alocuri, vrea să împrăștie spaimele ce bântuie ființa noastră trecătoare, așa că încheierea vine previzibil: «lină e ora întoarcerii tale-n surghiunul de lut»”²⁸.

²¹ În „Revista Bucovinei”, Cernăuți – Timișoara, anul III, nr. 5, mai 1944, p. 187–189.

²² *Ibidem*, nr. 7, iulie 1944, p. 256.

²³ *Ibidem*, nr. 8, august 1944, p. 265–269.

²⁴ *Ibidem*, nr. 11–12, noiembrie – decembrie 1944, p. 345–348.

²⁵ În Artur Silvestri, *op. cit.*: „Prima mea poezie a fost apreciată de G. Călinescu și publicată în „Națiunea”, anul I, nr. 225, 17 decembrie 1946, p. 2, *Astral*” (scria Petru Rezuș în scrisoarea din 10 mai 1987); „mă refer (...) la legăturile mele literare cu G. Călinescu (la „Națiunea” căruia am debutat), precum și la avatarurile vieții mele...”, (mărturisirea P. Rezuș în scrisoarea din 12 septembrie 1987).

²⁶ Petru Rezuș, *Poeme*, București, Editura Cartea Românească, 1973. Au urmat: *La vaduri devreme*, București, Editura Minerva, 1974; *Trecere înaltă*, București, Editura Cartea Românească, 1976; *Vama de aur*, București, 1977; *Pe aripi*, București, f. ed., 1987.

²⁷ Adrian Dinu Rachieru, *Poeți din Bucovina* (Selecție, studiu introductiv și profiluri critice), Timișoara, Editura Helicon. 1996, p. 374.

²⁸ *Ibidem*

Activitatea de folclorist a lui Rezuș, începută sub îndrumarea lui Leca Morariu la Cernăuți și continuată la Caransebeș, prin culegerea de cântece, povești și proverbe din Banat, a stat în atenția a doi specialiști în domeniu²⁹, după apariția volumului *Dochița împărătița*. Basme și poezii populare din Țara de Sus³⁰; se întâlnesc aici texte despre care scriitorul menționează că au fost culese între 1931 și 1948 din ținutul Rădăuților, Suceava, Câmpulung Moldovenesc. Volumul cuprinde 28 de povești, șapte legende, 13 balade și nouă texte specifice obiceiurilor tradiționale. Culegătorul urmează o metodă proprie de culegere, „metoda cristalizării”; aceasta presupune o notare din memorie a celor auzite de la informatori, notare în care intervine talentul culegătorului. Dar cum reproducerea textelor din memorie este specifică secolului al XIX-lea și nu mai intră demult în „uzanțele moderne ale metodologiei științifice de culegere a folclorului”³¹, *Dochița împărătița*, carte în care culegătorul-autor s-a străduit să reformuleze în stilul propriu cele mai multe dintre textele poetice, este considerată de Ovidiu Bîrlea „în loc de o colecție de folclor autentic, o compilație care întrece modelul antonpannesc, reluat după un veac”³². Mai mult de atât, remarcă Iordan Datcu, culegătorul nu a fost interesat nici de chestionarea unor informatori autentici, multe dintre piesele reținute de P. Rezuș fiindu-i comunicate acestuia de învățători, preoți, studenți, mici funcționari, chiar scriitori (Eusebiu Camilar, Traian Chelariu) și folcloriști (Lucian Costin).

Mai important este volumul de proverbe și zicători *Dacă poți râde, să râzi*³³, care conține o riguroasă selecție, de aproape 2 000 de texte culese din Banat, din totalul celor 8 000 de texte paremiologice adunate între 1938 și 1947 din Bucovina, Moldova, Maramureș, Muntenia, Dobrogea. Restul colecției de proverbe și zicători a rămas în manuscris.

În perioada petrecută la Caransebeș, Petru Rezuș a fost apropiat de folcloriștii Lucian Costin și George Cătană, cărora le-a dedicat, în 1979, volumul *Făt-frumos cel Luminos*.

Scriitorul Petru Rezuș a publicat versuri și proză memorialistică în reviste literare și volume de autor, a fost culegător de folclor, romancier, traducător, și-a încercat pana și în domeniul istoriei și criticii literare, a scris literatură pentru copii. Privind în urmă, el însuși se definea drept „un om contradictoriu, împrăștiat în atâtea direcții, dar încercându-se să se adune cândva, deși n-am încredere. [...] Este o mărturisire sinceră, fără fățarnicie, a unui om care-și caută încă sensul final, la vârsta lui”³⁴.

²⁹ Ovidiu Bîrlea, *Istoria folcloristicii românești*, ediția a II-a, Craiova, Aius PrintEd, 2010, p. 671–672. Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*, ediția a III-a, revăzută și mult adăugită, București, Editura Saeculum I.O., 2006, p. 764.

³⁰ Petru Rezuș, *Dochița împărătița*. Basme și poezii populare din Țara de Sus, București, Editura Minerva, 1972.

³¹ Iordan Datcu, *op. cit.*, p. 764.

³² Ovidiu Bîrlea, *op. cit.*, p. 672.

³³ Petru Rezuș, *Dacă poți râde, să râzi. Proverbe și zicători din Banat*, Timișoara, Editura Facla, 1974.

³⁴ Scrisoara